

Vynášení Mařeny, symbol konce zimy

O smrtné neděli – páté a předposlední postní neděli před Velikonocemi, která letos připadne na 10. dubna, byl v celém slovanském světě rozšířen obyčej vynášení Mařeny.

Kořeny tohoto zvyku spadají pravděpodobně do dob pohanských, i když první písemné zprávy z našeho území máme až ze 14. století.

Všeobecně je Morana, Smrt, na Valašsku Mařena považována za symbol zimy (odvozeno od slovanské bohyně zimy a smrti Morany). Právě vynášením figuríny, zhotovené obvykle ze slámy a oděné do starých hadrů nebo valašského kroje, a jejím obřadním ničením, zima symbo-

licky končila. Naši valašští předkové v jejím vynášení ze vsi spatřovali i zbavování se

provádělo buď pálením (Rožnovsko), nebo topením (většina Valašska), se dívky do

nemocí a všeho starého, co mělo s končící zimou odejít. Na Valašsku byla Mařeně přisuzována i magická moc – pohazování slámy nebo popela ze společné figuríny po polích mělo zabezpečit dobrou úrodu.

Po obchůzce s Mařenou, kterou většinou prováděla děvčata za zpěvu písní jako: „Neseme Mařenu v oleji smaženú, pěknú, pěknú, přebělenú“ a jejím obřadním zničením, což se

vsi vracely s novým jarem. To bylo symbolizováno ozdobeným jedlovým, smrkovým nebo borovým stromkem zvaným májíček nebo májka.

Na Valašsku byl obyčej vynášení Mařeny hojně rozšířen až do poloviny 20. století. Po téměř padesátiletém úpadku se toto symbolické zakončení zimy a vítání jara začíná především díky školám či zájmovým sdružením vracet. Chcete-li si i vy vyrobit vlastní figuríny Mařeny, a zimu konečně zbavit panování jejím shoením do Bečvy, pak přijďte v neděli 10. dubna do vsetínského muzea, kde budou od 14 hodin připraveny Velikonoce na zámku s bohatým a pestrým programem.

Mgr. Milada Fohlerová, etnograf, Muzeum regionu Valašsko, Vsetín

Foto: Obchůzka s Mařenou. Janová 2010. Foto: Fohlerová